

УДК 351:002.02

Сенча Сергій Анатолійович

провідний спеціаліст управління підвищення кваліфікації кадрів
Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України, магістр державного управління

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМКІВ
РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ
(НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Анотація. У статті подано результати аналізу й оцінювання потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративно-територіальних одиниць обласного рівня управління, зокрема районів і міст обласного значення Одеської області (далі – адміністративна одиниця) порівняно з сучасним рівнем рекреаційно-туристичного розвитку зазначених одиниць.

Порівняння результатів оцінювань у зазначених двох напрямках та їх кількісний аналіз дозволили дійти висновку, що прямої залежності рівня розвитку рекреаційно-туристичного комплексу адміністративних одиниць Одеської області від потенціалу їх територій не спостерігається. Рекреаційний потенціал території ще не є запорукою успішності функціонування рекреаційної галузі, яка скоріше визначається ефективністю використання цього потенціалу, активністю створення і просування туристичного продукту, що потрібно враховувати при визначенні пріоритетних зон розвитку туризму і створенні стратегії їх розвитку.

Для групування територій за рівнем туристично-рекреаційного розвитку було виокремлено адміністративні одиниці, що перебувають на сталому, достатньому, задовільному, початковому і низькому рівнях туристично-рекреаційного розвитку. За рекреаційно-туристичним потенціалом було виокремлено групи адміністративних одиниць з найвищим, високим, достатнім і недостатнім потенціалом.

Поєднання двох розподілів дозволило виявити такі групи адміністративних одиниць: перша – території зі сталим рекреаційно-туристичним розвитком та найвищим в області рекреаційно-туристичним потенціалом; друга – з достатнім або задовільним рівнем рекреаційно-туристичного розвитку, що є лідерами серед інших одиниць з таким же рекреаційно-туристичним потенціалом; третя – з початковим або низьким рівнем рекреаційно-туристичного розвитку, що не є лідерами серед інших одиниць з таким же рекреаційно-туристичним потенціалом.

Для кожної групи визначено мету та запропоновано оптимальні стратегії дальшого розвитку туристично-рекреаційного комплексу.

Ключові слова: рекреаційні ресурси, потенціал рекреаційно-туристичного розвитку, рекреаційно-туристичний комплекс.

Сенча С. А. Методический подход к определению перспективных направлений развития регионального туристическо-рекреационного комплекса (на примере Одесской области)

Аннотация. В статье представлены результаты оценивания и анализа потенциала рекреационно-туристического развития административно-территориальных единиц областного уровня управления, в частности районов и городов областного значения Одесской области, в сравнении с современным уровнем рекреационно-туристического развития указанных единиц.

Сравнение результатов оценивания в указанных двух направлениях и их количественный анализ позволили сделать вывод, что прямой зависимости уровня развития рекреационно-туристического комплекса административных единиц Одесской области от потенциала их территорий не наблюдается. Рекреационный потенциал территории ещё не является достаточным условием успешного функционирования рекреационной отрасли. Успешность скорее определяется эффективностью использования этого потенциала, активностью создания и продвижения туристического продукта, что и необходимо учитывать при определении приоритетных зон развития туризма и создании стратегии их развития.

Для распределения территорий по уровню рекреационно-туристического развития были выделены административные единицы, которые находятся на стабильном, достаточном, удовлетворительном и начальном уровнях. По уровню рекреационно-туристического потенциала были выделены группы административных единиц с высшим, высоким, достаточным и недостаточным потенциалом.

Объединение двух распределений позволило выявить следующие группы административных единиц: первая – территории со стабильным рекреационно-туристическим развитием и высшим в области рекреационно-туристическим потенциалом; вторая – с достаточным или удовлетворительным уровнем рекреационно-туристического развития, лидеры среди единиц с аналогичным рекреационно-туристическим потенциалом; третья – с начальным или низким уровнем рекреационно-туристического развития.

Для каждой группы определена цель и предложены оптимальные стратегии дальнейшего развития туристическо-рекреационного комплекса.

Ключевые слова: рекреационные ресурсы, потенциал рекреационно-туристического развития, рекреационно-туристический комплекс.

Sencha S. A. Methodical approach to the definition of perspective directions of development of regional tourism and recreational complex (for example, the Odessa region)

Annotation. The article presents the results of the evaluation and analysis of the potential recreational and tourist development of the administrative-territorial units of the regional level of government, in particular, regions and cities of regional importance Odessa region, compared to the current level of recreational and tourist development of these units.

Comparison of the results of evaluation in these two areas and their quantitative analysis led to the conclusion that the direct relationship between the level of development of recreational and tourist complex administrative units of the Odessa region on the potential of their territories are not observed. The recreational potential of the territory is not yet a sufficient condition for the successful operation of the recreational sector. The success is determined by the most efficient use of this potential activity creation and promotion of tourist product, which must be considered when determining the priority areas for tourism development and the creation of strategies for their development.

For the distribution of territories in terms of recreational and tourist development were allocated administrative units, which are stable, sufficient and satisfactory initial levels. In terms of recreation and tourism potential were identified group of administrative units with the highest, high, sufficient and insufficient capacity.

Combining the two distributions revealed the following groups of administrative units: the first - with a stable area of recreation and tourist development and the highest in the recreational and tourism potential; the second - with a sufficient or satisfactory level of recreational and tourist development, the leaders among units with similar recreational-tourism potential; third - with an initial low, or recreational and tourism development.

For each group defined purpose and offered the best strategy for further development of tourist and recreational complex.

Keywords: *recreational resources, recreational and tourist potential of the development of recreational and tourist complex.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах децентралізації влади та реалізації Стратегії реформ – 2020 особливо важливим для успішного соціально-економічного розвитку регіонів стає активне використання інвестиційного потенціалу територій, пошук власних ресурсів і регіональних «точок зростання». Для Одеської області одним із найбільш перспективних напрямків є розвиток туристичної галузі, що зумовлено наявністю високого рекреаційного природно-ресурсного потенціалу її території, зокрема теплого клімату, морських пляжів, лікувальних грязей, джерел мінеральних вод, унікальних природних комплексів – акваторії та узбережжя лиманів і озер, мисливських і рибальських угідь.

Проте туристичний регіон визначається не лише наявністю рекреаційного природно-ресурсного потенціалу та природних або історичних і культурних пам'яток. Туристичним може вважатися лише той регіон, у якому обов'язково виробляється туристичний продукт, при цьому використання і реалізація туристичних ресурсів здійснюється у відповідному обсягу, а набір пропонованих туристичних послуг є значно ширшим від мінімально необхідного, з урахуванням специфіки конкретної території. Тому основними вимогами до туристичної території є, з одного боку, наявність об'єктів туристського інтересу – пам'яток історії та культури, музеїв, природних атракцій, а з іншого – наявність можливості надання необхідних для задоволення потреб туристів послуг такої якості, на яку вони очікують, включаючи транспортне обслуговування, умови для проживання та організацію дозвілля [1].

Аналіз наукових праць останніх років, присвячених проблемам розвитку туризму в Одеської області, дозволяє дійти висновку, що основної

уваги науковці надають питанням модернізації рекреаційно-туристичного господарства в південних районах області, де рекреаційно-туристичні ресурси найбільш доступні та атрактивні. Водночас наголошується, що для розвитку рекреації та туризму в цілому в області використовується менше 10% території [2], тобто окремі «точкові» територіальні туристичні зони. Потенціал інших районів, зокрема й екологічно чисті рекреаційно-туристичні ресурси північної частини області, у формуванні регіонального туристичного продукту майже не задіяні.

Через нерівномірність концентрації туристичних ресурсів і відмінності внутрішньорегіонального розвитку туристичної інфраструктури позитивний вплив туристичної діяльності на стан регіональної економіки є недостатнім. Таким чином, дослідження просторових тенденцій формування та використання туристичного потенціалу кожного району області залишається актуальним науковим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методику оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу територій найбільш ґрунтовно викладено в працях вітчизняних науковців: М. Бойко, В. Горун, Г. Пилипенко, О. Цуркан та ін. Значна увага науковцями в дослідженнях територіальних умов розвитку туризму надається питанням аналізу й оцінювання рівня розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць і ресурсного забезпечення досліджуваних територій, зокрема у роботах Ю. Леонтєвої, І. Морозенко, О. Снегірьова. Питанням оцінювання соціально-економічної ефективності функціонування локальних туристичних десцинацій присвячено наукові праці А. Головчан, оцінювання сучасного стану розвитку діяльності надавачів туристичних послуг – дослідження С. Галасюк. Розробленню стратегій розвитку туристичних зон приділено значну увагу в працях М. Борушак, О. Воробйової, Л. Кірьянової, В. Павлова, В. Семенова та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте серед чисельного добору наукових робіт питанню визначення перспективних напрямків розвитку регіонального туристично-рекреаційного комплексу з урахуванням рекреаційно-туристичного потенціалу та особливостей його використання в окремих адміністративно-територіальних одиницях не надається достатньої уваги.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення оптимальних напрямків розвитку туристично-рекреаційного комплексу на основі аналізу сучасного стану рекреаційно-туристичного розвитку адміністративно-територіальних одиниць обласного рівня управління, зокрема районів і міст обласного значення.

Виклад основного матеріалу. Особливості територіальної організації туристично-рекреаційного комплексу (далі – ТРК) Одеської області досліджено через виявлення відмінностей між адміністративно-територіальними одиницями обласного рівня управління, зокрема районів і міст обласного значення Одеської області, та проведено в два етапи.

На першому етапі проведено оцінювання потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних одиниць Одеської області відповідно до ступеня придатності території для розвитку пріоритетних напрямків туризму, а саме: лікувально-оздоровчого; рекреаційно-оздоровчого; культурно-пізнавального; інших видів (зокрема спортивного; сільського та зеленого). Основними індикаторами оцінювання стали: рекреаційна оцінка кліматичних показників, мінеральних вод і грязей, ропи лиманів, ландшафту; наявність виходів до узбережжя Чорного моря та водойм, придатних для пляжного відпочинку; кількість пам'яток і об'єктів культури, природних та історичних пам'яток; наявність природно-заповідного фонду, мисливських угідь та ін.

На другому етапі здійснено оцінювання сучасного рівня розвитку ТРК територій за такими напрямками: екологічний стан території, стан розвитку

лікувально-оздоровчого, рекреаційного, спортивного, культурно-пізнавального та соціально-спрямованого туризму. Відповідними індикаторами стали зокрема: рекреаційно-техногенне навантаження на територію, ємність санаторно-курортних, оздоровчих і рекреаційних закладів; наявність спеціалізованих турів, екскурсій та інших туристичних пропозицій, клубних закладів; наявність дитячих та молодіжних санаторно-курортних і рекреаційних закладів.

Інформаційними джерелами для оцінювання стали: результати досліджень природних рекреаційних ресурсів Одеської області, проведених В.Горун, Г.Пилипенко та О.Цуркан [4-7]; Схема планування територій курортно-оздоровчого та рекреаційного призначення Одеської області [10]; Екологічний паспорт Одеської області [8]; туристичні сайти Одеської області та її адміністративних одиниць.

Зважаючи на різні одиниці виміру досліджуваних характеристик за зазначеними напрямками, здійснювалося нормування оцінок за формулою:

$$x_i = \sum_{j=1}^m \frac{x_{ij} - \min_{i=1,n} x_{ij}}{\max_{i=1,n} x_{ij} - \min_{i=1,n} x_{ij}}$$

де x_i – оцінка певної характеристики i -того об'єкта (району, міста);

x_{ij} – оцінка i -того об'єкта за j -тим індикатором;

i – номер об'єкта оцінювання;

j – номер індикатора;

n – кількість об'єктів оцінювання;

m – кількість індикаторів [9].

Результати, отримані після проведення двох зазначених етапів дослідження, подано на рис. 1.

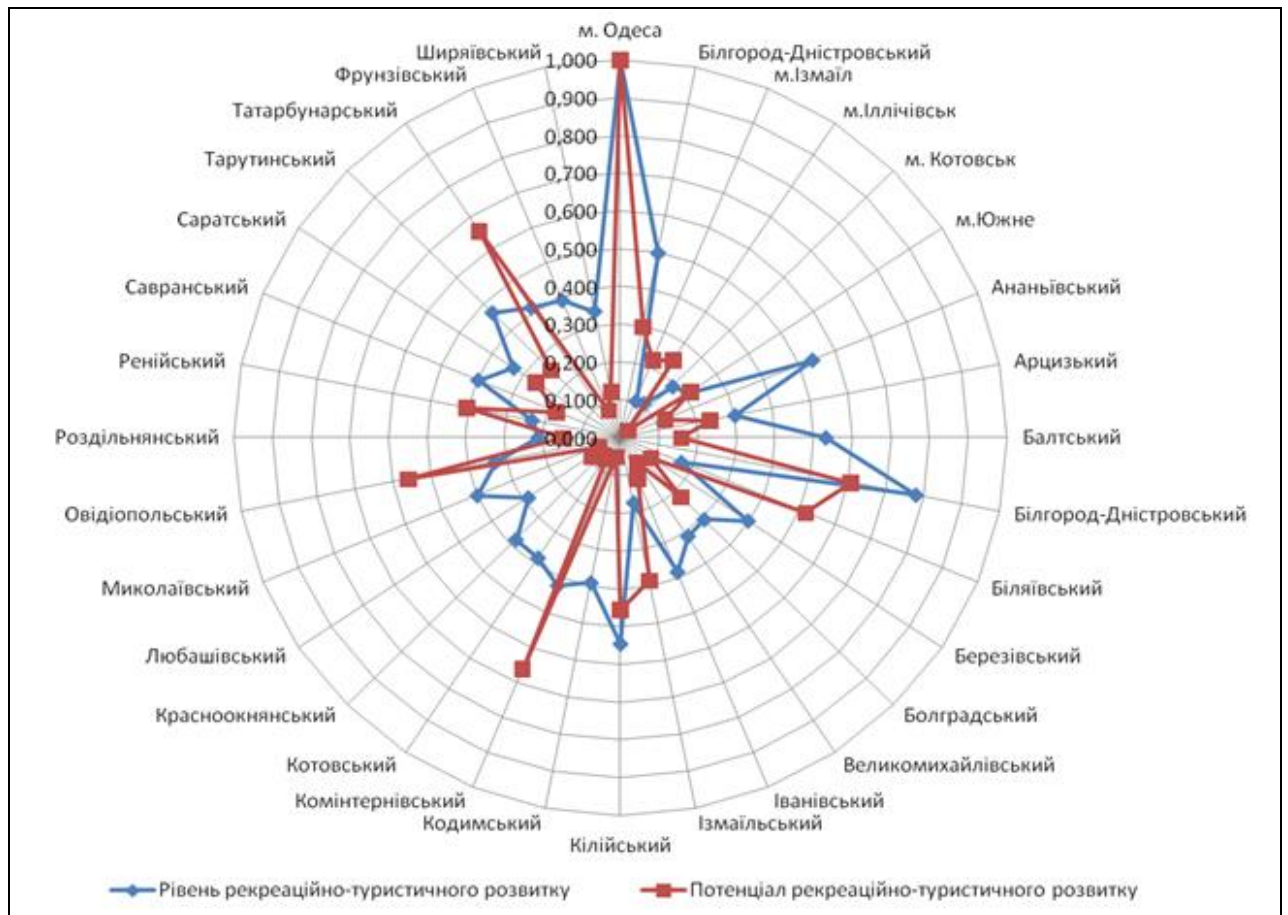

Рис. 1. Порівняльна діаграма сучасного рівня та потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних одиниць Одеської області

Очевидна нерівномірність і невідповідність рівня та потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних одиниць Одеської області стали підставою для типології територій за рівнем розвитку туризму з урахуванням результатів оцінювання у двох зазначених напрямках. Так, для групування територій за рівнем туристично-рекреаційного розвитку було виокремлено адміністративні одиниці, що перебувають на сталому, достатньому, задовільному, початковому і низькому рівнях туристично-рекреаційного розвитку. За рекреаційно-туристичним потенціалом було виокремлено групи адміністративних одиниць з найвищим, високим, достатнім та недостатнім потенціалом.

Для встановлення відповідності результатів оцінювання та виокремлених груп адміністративних одиниць було розраховано граничні значення інтервалів за такими формулами:

$$R = \max x_i - \min x_i ;$$

$$d = R/n,$$

де R – розмах оцінки;

x_i – узагальнена оцінка i -тої адміністративної одиниці;

d – довжина інтервалів;

n – кількість виокремлених груп [3].

У результаті отримано типологію адміністративних одиниць Одеської області, подану в таблиці 1.

Таблиця 1

Типологія адміністративних одиниць Одеської області за їх узагальненими оцінками сучасного рівня та потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку

<i>Групи адміністративних районів</i>	<i>Узагальнена оцінка</i>	<i>Адміністративні одиниці – представники груп</i>
за рівнем туристично-рекреаційного розвитку		
1 група: сталий туристично-рекреаційний розвиток	від 0,524 до 0,430	м. Одеса
2 група: достатній рівень туристично-рекреаційного розвитку	від 0,429 до 0,335	Білгород-Дністровський район
3 група: задовільний рівень туристично-рекреаційного розвитку	від 0,334 до 0,240	м. Білгород-Дністровський; Кілійський, Ананьївський, Балтський, Тарутинський райони
4 група: початковий рівень туристично-рекреаційного розвитку	від 0,239 до 0,145	Комінтернівський, Татарбунарський, Миколаївський, Савранський, Березівський, Фрунзівський, Кодимський, Іванівський, Котовський, Красноокнянський, Ширяївський, Саратський, Овідіопольський, Великомихайлівський, Болградський, Арцизький, Любашівський райони
5 група: низький рівень туристично-рекреаційного розвитку	від 0,144 до 0,055	міста Южне, Котовськ, Іллічівськ, Ізмаїл; Ренійський, Роздільнянський, Ізмаїльський, Біляївський райони
за потенціалом рекреаційно-туристичного розвитку		
1 група: найвищий рекреаційно-туристичний потенціал	від 0,848 до 0,562	м. Одеса

2 група: високий рекреаційно-туристичний потенціал	від 0,561 до 0,427	Комінтернівський, Татарбунарський, Білгород-Дністровський, Овідіопольський, Біляївський райони
3 група: достатній рекреаційно-туристичний потенціал	від 0,426 до 0,157	міста Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Іллічівськ, Южне; райони Кілійський, Ренійський, Ізмаїльський, Саратський, Тарутинський, Арцизький, Болградський
4 група: недостатній рекреаційно-туристичний потенціал	від 0,156 до 0,024	місто Котовськ; райони Савранський, Балтський, Роздільнянський, Ананівський, Ширяївський, Іванівський, Березівський, Любашівський, Фрунзівський, Великомихайлівський, Котовський, Красноокнянський, Миколаївський, Кодимський

Порівняння результатів оцінювань у зазначених двох напрямках та їх кількісний аналіз дозволили дійти висновку, що прямої залежності рівня розвитку рекреаційно-туристичного комплексу адміністративних одиниць Одеської області від потенціалу їх територій не спостерігається (розрахований за оцінками рівня рекреаційно-туристичного розвитку та потенціалу коефіцієнт кореляції Спірмена дорівнює 0,479, що свідчить лише про наявність слабого зв'язку між досліджуваними об'єктами; коефіцієнт детермінації у свою чергу дорівнює 0,2298, що свідчить про те, що лише 22,98% варіації оцінок рівня рекреаційно-туристичного розвитку пояснюється варіацією рекреаційно-туристичного потенціалу). Відтак рекреаційний потенціал території ще не є запорукою успішності функціонування рекреаційної галузі, яка швидше визначається ефективністю використання цього потенціалу, активністю створення і просування туристичного продукту, що слід враховувати при визначенні пріоритетних зон розвитку туризму і створенні стратегії їх розвитку.

Так, для міста Одеси, яке є єдиним представником *першої групи* адміністративних одиниць зі сталим рекреаційно-туристичним розвитком і найвищим в області рекреаційно-туристичним потенціалом території, оптимальною для дальшого розвитку є інноваційна стратегія, яка передбачає захоплення нових сегментів споживачів, що в свою чергу потребує

корегування фізичного втілення туристичного продукту з метою підвищення конкурентоздатності в державному масштабі.

Другу групу адміністративних одиниць з достатнім або задовільним рівнем рекреаційно-туристичного розвитку, що є лідерами серед інших одиниць з таким самим рекреаційно-туристичним потенціалом, складають три підгрупи: адміністративні одиниці з достатнім рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та високим рекреаційно-туристичним потенціалом території (представник – Білгород-Дністровський район); адміністративні одиниці із задовільним рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та достатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – м. Білгород-Дністровський та Кілійський і Тарутинський райони); адміністративні одиниці із задовільним рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та недостатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – Ананівський та Балтський райони).

Стратегічною метою для представників другої групи адміністративних одиниць логічно визначити збереження лідерських позицій серед адміністративних одиниць з таким самим потенціалом території та перехід на новий, більш високий рівень рекреаційно-туристичного розвитку. Для досягнення визначеної мети можна рекомендувати підтримувальну стратегію дальшого розвитку, у межах якої для підвищення ефективності функціонування туристично-рекреаційного комплексу потрібним є корегування фізичного втілення туристичного продукту відповідно до потреб основних сегментів споживачів, що в свою чергу потребує формування туристичних кластерів та створення ефективної системи просування туристичного продукту (рис. 2).

Третю групу адміністративних одиниць з початковим або низьким рівнем рекреаційно-туристичного розвитку, що не є лідерами серед інших одиниць з таким самим рекреаційно-туристичним потенціалом, складають 6 підгруп: підгрупа 1 – адміністративні одиниці з початковим рівнем

рекреаційно-туристичного розвитку та високим рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – Комінтернівський, Татарбунарський, Овідіопольський райони); підгрупа 2 – адміністративні одиниці з низьким рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та високим рекреаційно-туристичним потенціалом території (представник – Біляївський район); підгрупа 3 – адміністративні одиниці з початковим рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та достатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – Саратський, Арцизький та Болградський райони); підгрупа 4 – адміністративні одиниці з початковим рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та недостатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – Миколаївський, Савранський, Березівський, Фрунзівський, Кодимський, Іванівський, Котовський, Красноокнянський, Ширяївський, Великомихайлівський та Любашівський райони); підгрупа 5 – адміністративні одиниці з низьким рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та достатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – міста Южне, Ізмаїл, Іллічівськ та Ренійський і Ізмаїльський райони); підгрупа 6 – адміністративні одиниці з низьким рівнем рекреаційно-туристичного розвитку та недостатнім рекреаційно-туристичним потенціалом території (представники – місто Котовськ та Роздільнянський район).

Стратегічною метою для представників третьої групи адміністративних одиниць логічно визначити перехід на новий, більш високий рівень рекреаційно-туристичного розвитку, захоплення лідерських позицій серед адміністративних одиниць з подібним потенціалом території. Для досягнення визначеної мети можна рекомендувати еволюційну стратегію, що для підвищення ефективності функціонування туристично-рекреаційного комплексу передбачає створення потрібної інфраструктури за пріоритетним напрямком туристичної послуги та корегування образу туристичного продукту.

		<i>Рівень рекреаційно-туристичного розвитку</i>				
		Низький	Початковий	Задовільний	Достатній	Сталий
Потенціал рекреаційно-туристичного розвитку	Найвищий					м. Одеса
	Високий	Біляївський район	Комінтернівський, Татарбунарський, Овідіопольський райони	→	Білгород-Дністровський район	→
	Достатній	м. Южне, Ізмаїл, Іллічівськ, Ренійський, Ізмаїльський райони	Саратський, Арцизький, Болградський	→	м. Білгород-Дністровський; Кілійський, Гарутинський райони	→
	Недостатній	м. Котовськ, Роздільнянський район	Миколаївський, Савранський, Березівський, Фрунзівський, Кодимський, Іванівський, Котовський, Красноокнянський, Ширяївський, Великомихайлівський, Любашівський райони	→	Ананьївський, Балтський райони	→

Рис. 2. Сучасне положення і напрямки дальшого розвитку для адміністративних одиниць Одеської області

Висновки з даного дослідження. Проведений аналіз та оцінювання потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку районів і міст обласного значення Одеської області порівняно з сучасним рівнем їх рекреаційно-туристичного розвитку свідчить, що визначення напрямку, особливостей та шляхів дальшого розвитку зазначених адміністративно-територіальних одиниць має здійснюватися з урахуванням сучасного рівня та потенціалу їх рекреаційно-туристичного розвитку, а також ступеня відповідності цих характеристик.

Нерівномірність і невідповідність рівня та потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних одиниць Одеської області дозволяє розробити типологію територій за рівнем розвитку туризму з урахуванням

результатів оцінювання у двох зазначених напрямках і визначити стратегічні орієнтири для цілеспрямованого планування розвитку туризму на цих територіях і формування відповідних довгострокових та короткострокових програм.

Перспективи подальших розвідок. Перспективами дальших досліджень є розроблення на основі проведеного аналізу концептуальної моделі формування регіонального туристичного продукту як мережі, що поєднує точкові туристичні зони адміністративних одиниць Одеської області, з урахуванням особливостей їх функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: монографія / Борушак М. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2006. – 288 с.
2. Воробйова О. А. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичної діяльності в південних районах Одеської області / О. А. Воробйова // Економічні інновації. – 2011. – Випуск 44. – С. 46-56.
3. Головчан А. І. Методика оцінки ефективності функціонування туристичних дестинацій в Україні / А. І. Головчан // Вісник Чернівецького торгівельно-економічного інституту. – 2010. – Вип. IV (40). – С. 71-74.
4. Горун В. В. Оцінка рекреаційно-ресурсного потенціалу території Одеської області / В. В. Горун // Вісник Львівського Національного Університету імені Івана Франка. Серія: географія. – 2013. – Вип. 43, Ч. 1. – С. 24-31.
5. Горун В. В. Територіальна організація рекреаційних умов і ресурсів Одеської області / В. В. Горун // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Том 10. Геополітика і екогеодинаміка регіонів. – Вип. 2. – Одеса, 2014. – С. 473-482
6. Горун В. В. Ландшафтно-екологічне рекреаційне районування на прикладі південної частини території Одеської області / В. В. Горун, Г.П.Пилипенко // Заповідне, рекреаційне природокористування та моніторинг навколишнього середовища. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету, 2010. - №1. – С. 341-349.
7. Горун В. В. Комплексная оценка рекреационного потенциала административных районов Одесской области / Горун В. В., Пилипенко Г. П., Цуркан О. И. // Сборник: *Krajobraz i turystyka w warunkach zrownowazonego rozwoju. Landscape and tourism in a sustainable developent.* Kielce-Sobkow, 5-7 lipca, 2012. – С. 55-57.
8. Екологічний паспорт Одеської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/protection/protection1/odeska>
9. Леонтьєва Ю. Ю. Формування та реалізація стратегії розвитку регіональної туристичної дестинації : автореферат дисс. канд. екон. наук: 08.00.05 / Леонтьєва Ю. Ю. – Харків, 2010. – 22 с.
10. Про затвердження Схеми планування території Одеської області та Схеми планування територій курортно-оздоровчого та рекреаційного призначення // Рішення

Одеської обласної ради від 24.04.2013 р. № 775-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uma.odessa.gov.ua/shema-planuvannya-teritor-odeskoj-oblast/>

Statement of the problem. Results of estimation and the analysis of potential of recreational and tourist development of administrative and territorial units of regional level of management are presented in article, in particular, of areas and the cities of regional value of Odessa region, in comparison with the modern level of recreational and tourist development of the specified units.

Urgency. Comparison of results of estimation in the specified two directions and their quantitative analysis allowed to draw a conclusion that direct dependence of a level of development of a recreational and tourist complex of administrative units of Odessa region on the capacity of their territories it isn't observed. Recreational capacity of the territory isn't a sufficient condition of successful functioning of recreational branch yet. Success is defined by efficiency of use of this potential, activity of creation and advance of a tourist product rather, as it is necessary to consider during the determining of priority zones of development of tourism and creation of strategy of their development.

The purpose of the article and task was to study. The article presents the results of the evaluation and analysis of the potential recreational and tourist development of the administrative-territorial units of the regional level of government, in particular, regions and cities of regional importance Odessa region, compared to the current level of recreational and tourist development of these units.

Summary. For distribution of territories on the level of recreational and tourist development administrative and territorial units which are at the stable, sufficient, satisfactory and initial levels were allocated. On the level of recreational and tourist potential groups of administrative and territorial units with the highest, high, sufficient and insufficient potential were allocated.

Conclusions and outcomes. Association of two distributions allowed to reveal the following groups of administrative and territorial units: the first – territories with stable recreational and tourist development and the recreational and

tourist potential, highest in area; the second – with the sufficient or satisfactory level of recreational and tourist development, leaders among territories with a similar recreational and tourist potential; the third – with the initial or low level of recreational and tourist development.

For each group a definite purpose optimum strategy of further development of a tourist and recreational complex are also offered.